

Návrh projektu Centrálného pamätníka obetí okupácie 1968 na Slovensku v Košiciach.

Návrh inštalácie Centrálného pamätníka obetí okupácie 21. augusta 1968 na území Slovenskej republiky v Košiciach, vychádza zo skutočnosti, že Košice boli najviac postihnuté inváziou vojsk Varšavskej zmluvy z leta 1968 na Slovensku, druhé po Prahe. Podľa zistení do októbra 1968, keď sa započalo s odsunom zvyšku invázných vojsk, trvalo zostávali iba vojská Červenej armády, bolo v Košiciach v katastri mesta až 11 obetí a asi 500 ťažko a ľahšie zranených. Košice kládli ako jedno z mála miest na Slovensku od začiatku invázie aktívny odpor prichádzajúcim vojskám sovietskej Červenej a Bulharskej ľudovej armády, ktoré naša mesto okupovali. Padli tu pravdepodobne aj prvé výstrely na území vtedajšej ČSSR, niekoľko hodín po polnoci pri presune invázných vojsk. Boje na uliciach v meste sa rozohreli v dopoludňajších hodinách 21. augusta 1968, kedy padla aj prvá obeť invázie vojsk Varšavskej zmluvy do Československa na Slovensku študent Michal Hamrák, pred vtedajším Tuzexom na Hlavnej ulici, dnes Dexia banka. / Zdroj, dokumenty v prílohe a prednáška historika Túmu z Ústavu pre výskum súčasných dejín Praha, odprezentované na medzinárodnej konferencii o okupácii ČSSR organizovanej KSK a Chartou 017, v septembri 2018 v Košiciach. /

Realizácia pamätníka sa podľa návrhu projektu Svetového združenia bývalých politických väzňov SZBPV, uskutoční v spolupráci s Košickým samosprávnym krajom KSK, mestom Košice a príslušnou mestskou časťou Košice, lokalizácia Staré mesto. Povereným konateľom v mene Svetového združenia bývalých politických väzňov SZBPV je člen predsedníctva na Slovensku pán Štefan Lazorišák, trvale bytom v Košiciach. / Podklady menovací dekrét v prílohe. /

Pamätník by mal symbolizovať odkaz potreby zachovania slobody, pre súčasníkov týchto historických udalostí a budúcej generácie mladých ľudí, ako jediný možný základ budovania demokratickej spoločnosti, za ktorý v auguste 1968 zomierali v Československu a v Košiciach na uliciach občania nášho štátu. Mal by to byť monument nadčasového významu zahrňujúci celé Slovensko. Preto je určenie jeho postavenia centrálné. Mohol by sa stať budúcou emblematickou dominantou mesta Košice, podobne ako je socha Medzinárodného maratóna mieru alebo iných podobných objektov, ktoré naše mesto charakterizujú.

Inštalácia Centrálného pamätníka obetiam augustovej okupácie 1968 na Slovensku, by z tohoto dôvodu mala byť na dôstojnom mieste v centre mesta, participácia s mestskou časťou Košice-Staré mesto, predpoklad park pri železničnej stanici, možno voľná zóna pri starej radnici, kde bol pred časom inštalovaný „ kľúčikový “ pamätník pripomínajúci novembrové udalosti z roku 1989. Predkladatelia návrhu sa prikláňajú skôr k priestoru hlavného mestského parku pri železničnej stanici, pretože v najbližšom okolí budúceho pamätníka by chceli vytvoriť akúsi slobodnú zónu, niečo na spôsob demokratického fóra malého košického Hide parku, kde by mohli podľa vlastného uváženia a potreby vystupovať občania vyjadrujúci svoje názory na dianie v spoločnosti a vo svete. Jediným obmedzením ich rečníckeho výstupu by bola podmienka neurážať druhých. Tá by bola zachytená aj v odkaze výtvarného návrhu Centrálného pamätníka obetí okupácie 21. augusta 1968 na Slovensku v Košiciach.

Konečnú podobu návrhu Centrálného pamätníka obetiam okupácie 21. augusta 1968 na Slovensku inštalovanom v Košiciach, by schválila odborná komisia po vyhlásení verejnej súťaže aj pre občanov Českej republiky. Boli sme napadnutí spoločne. Zloženie komisie by malo pozostávať z jedného člena

umeleckej obce, výtvarník, sochár, zástupcu Svetového združenia bývalých politických väzňov SZBPV ktorí návrh pripravili, zástupcu Pamiatkového úradu mesta Košice a zástupcu mesta -magistrát a KSK, ktorí sa na realizácii projektu budú podieľať. Zloženie komisie sa pri schválení návrhu projektu upresní. Ku konečnej podobe Centrálného pamätníka obetiam okupácie 21. augusta 1968 na Slovensku v Košiciach, sa môže vyjadriť aj laická verejnosť občanov mesta, ktorej sa vybrané návrhy predložia na záverečné posúdenie. Hlavnými koordinátormi schvaľovania definitívnej podoby projektu budú zástupcovia mesta, samosprávneho kraja KSK a Svetového združenia bývalých politických väzňov SZBPV, ktorí návrh projektu predkladajú. Realizácia projektu je zahrnutá do uznesenia tejto organizácie na budúci rok august 2021 schválené na zasadaní 10. júna t. r. v Poprade.
/ Dokument v prílohe. /

Financovanie Centrálného pamätníka obetí okupácie 21. augusta 1968 na Slovensku v Košiciach, sa realizuje podľa dohody po schválení projektu čiastočne zo zdrojov Svetového združenia bývalých politických väzňov SZBPV po podaní žiadosti na dotáciu na príslušné úrady v spolupodielníctve s mestom Košice, samosprávneho kraja KSK a sponzormi, ktorí budú ochotní sa na tomto projekte podieľať. Predpokladané náklady 15-20 000 Eur, aby bol objekt dôstojný po výtvarnej a obsahovej stránke. Do tejto sumy je zahrnutá aj odmena pre autora schváleného návrhu. Konkrétne podmienky sa dohodnú pri schvaľovaní realizácie projektu. Na dohode a ratifikovaní definitívnej podoby projektu sa zúčastnia, predseda Svetového združenia bývalých politických väzňov SZBPV pán František Bednár, poverený konateľ na inštaláciu pamätníka za združenie a člen predsedníctva SZBPV pán Štefan Lazorišák, zástupcovia mesta a samosprávneho kraja KSK, ako koneční realizátori a spolufinancovatelia návrhu.

Centrálny pamätník obetí okupácie 21. augusta 1968 na území Slovenskej republiky v Košiciach, je nepochybne dôstojným projektom pre súčasné vedenie mesta a kraja, s významným historickým odkazom pre budúce generácie všetkých občanov nášho štátu, ktorí by nemali zabudnúť na dejinné udalosti, v ktorých mesto Košice zohralo významnú úlohu.

Za navrhovateľa projektu člen predsedníctva SZBPV

Štefan Lazorišák

kasirozal@gmail.com

V Košiciach 18. júna 2020